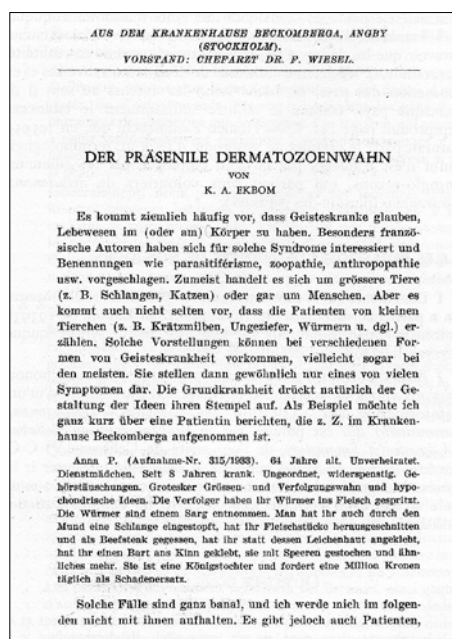

Column

Bruce Schoelitz

Insectenwaan

Insecten kunnen een vreemd effect hebben op mensen. Neem nou entomologen. Die houden van insecten. Ze bestuderen insecten uitvoerig en bekijken hoe deze prachtige schepsels zich als mechanische miniatuurtjes voortbewegen door water, lucht en aarde, en in boomstronken, paddenstoelen en mijn spaghetti. Entomologen onderzoeken waar insecten wel en niet voorkomen, wat ze eten, wanneer ze eten, hoe ze eten. Ze tellen haartjes, meten antenneleden op, bekijken de geslachtsorganen onder een microscoop bij een vergroting van 400x, vangen ze, doden ze en jassen er een naald doorheen. Jawel, entomologen houden van insecten.

reactie, een fobie niet. Het is een irrationele reactie, die niet in verhouding staat met het werkelijke gevaar of gezondheidsrisico van een bepaalde situatie. Het kan leiden tot ontwijkgedrag, niet alleen met betrekking tot de insecten zelf, maar ook tot de locatie waar de insecten zijn aangetroffen. Een medisch-psychologische behandeling is vaak nodig om de mensen van hun fobie af te helpen.

Het gaat nóg verder bij mensen die lijden aan het Ekbom-syndroom of insectenwaan. Zij zijn er stellig van overtuigd dat hun lichaam wordt geplaagd door (onzichtbare) insecten of mijten. Ze hebben jeuk of voelen insecten of mijten lopen op en onder de huid of zien ze zitten. Vangen van de beestjes op het moment dat ze gevoeld worden is niet mogelijk, omdat de beestjes wegspringen of simpelweg onzichtbaar zijn. Om toch te proberen de insecten te vinden, verzamelen ze allerlei materiaal, vaak met plakband. Dit materiaal bestaat uit huidschilfers, korstjes, haren, vezels, pluisjes, zaadjes, zand en dergelijke, maar niet uit irriterende mijten of insecten. Typerend voor het syndroom is dat men er niet van overtuigd kan worden dat de oorzaak ergens anders kan liggen, zoals bij bijwerkingen van medicijnen, drugsgebruik, medische complicaties en depressies. Dit kan ervoor zorgen dat de oplossing niet in de juiste hoek wordt gezocht en de juiste medische behandeling niet kan worden uitgevoerd, met als mogelijk gevolg dat zelf op zoek wordt gegaan naar methoden om van de gewaande beestjes af te komen, met alle gevolgen van dien.

... mensen met het Ekbom-syndroom zijn er stellig van overtuigd dat hun lichaam wordt geplaagd door geleedpotigen. Karel-Axel Ekbom beschreef dit als eerste en noemde het 'dermatozoenwahn' ...

'Gewone' mensen gaan over het algemeen anders met insecten om. Ze hebben niet de kennis van de entomologen én kijken niet zoals entomologen. 'Gewone' mensen zijn meer gevoelsmensen. De lelijke, dikke, vieze, groene rups trappen ze dood, waarna de schoen uitvoerig wordt afgespoeld met de tuinslang. Vieze beesten. Wel adoreren ze de prachtige vlinder van dezelfde soort die de tuin bezoekt. De uiterst sociale wesp die weer en wind doorstaat om de larven van haar kolonie te voeden, is kwaadaardig vanwege haar angell! Helaas moeten de zweefvliegen hiervoor boeten... Met de opgerolde zaterdagochtendkrant worden de rondzwevende beestjes de tuin uitgeslagen. Nee, voor wespen en look-alikes geen medelijden. Rotbeesten!

Mensen bij wie zéker gevoelens door insecten worden oproepen, zijn degenen met een fobie voor deze gruwelijke miscreaties van de natuur. Alleen al het zien van vleugeltjes, zes pootjes, een zwart-geel lichaam of iets dat erop lijkt, kan leiden tot ernstige angstaanvallen, kortademigheid en een verhoogde hartslag. Dit wordt entomofobie genoemd. Deze reactie moet niet worden verward met aversie. Aversie is een instinctieve

Bij gevallen van het Ekbom-syndroom spelen entomologen vaak een rol. Zij (vooral de medische/urbane entomologen) zijn, samen met bestrijders van dierplagen, vaak de eersten die met het probleem in contact komen. Hun rol is het bepalen of geleedpotigen aanwezig zijn en, afhankelijk van de bevindingen, het geven van het juiste advies: bij aanwezigheid over hoe deze te verwijderen, bij afwezigheid om contact op te zoeken met de huisarts of dermatoloog. Dit advies kan beter óók gegeven worden aan een naaste bekende van de persoon in kwestie of aan zijn/haar huisarts, vanwege de eerder genoemde typering dat men niet te overtuigen is van een andere oorzaak dan de aanwezigheid van kleine kruiers.

Zoals ik al zei: insecten kunnen een vreemd effect hebben op mensen, zelfs als ze er niet zijn!

Bruce Schoelitz is werkzaam bij het Kenniscentrum Dierplagen, bschoelitz@kad.nl